

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תוכן עניינים

- 1.....הלכתא למשיחא
- 1.....א. אין מחמיצין בתפוחים
- 2.....הלכה למעשה
- 2.....ב. תפוח שריסקו ונתנו בתוך העיסה וחימצה הרי זו אסורה
- 4.....ג. נהי דחמץ גמור לא הוי נוקשה מיהא הוי
- 6.....הלכתא למשיחא
- 7.....ד. מנחת חוטא מגבלה במים וכשרה ... מאי חריבה חריבה משמן
- 7.....א. בשר העגל שנתפח ובשר זקנה שנתמעך ... משתערין כמות שהן ...
וכן בפיגול וכן בנותר
- 7.....ב. כגון שהיה בו כשיעור וצמק וחזר ותפח ... אין דיחוי באיסורא ... כביצה
אוכלין שהניחה בחמה ונתמעטו וכן כזית מן המת כזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ
... הניחן בגשמים ותפחו טמאין וחייבין עליהם משום פיגול ונותר וחלב
- 8.....הלכה למעשה
- 8.....ג. תורמין תאנים על הגרוגרות במנין
- 9.....ד. המרבה במעשרות פירותיו מתוקנים ומעשרותיו מקולקלין
- 11.....ה. שתרומה גדולה ניטלת באומד ובמחשבה ... תרומת מעשר

דף נד.

הלכתא למשיחא

א. אין מחמיצין בתפוחים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

כבר התבאר לעיל דף נב: שהלחם שמביא עם התודה¹, לוקח עשרים עשרון סולת ועושה מהם עשרה עשרונים חמץ ועשרה מצה², העשרה של חמץ עושה אותם עשר חלות.

וכן שתי הלחם שהן מן החדש ובאות חמץ, כיצד עושה³ מביא שאור ממקום אחר ונותנו לתוך העשרון, וממלא העשרון סולת ומחמצו באותו השאור.

אולם אין מחמיצין אותם במי תפוחים או שאר מי פירות אפילו פירות חמוצים שמי פירות⁴ בלא מים⁵ אין מחמיצין⁶. ואפילו אם מצרף לתוכן מים, י"א שאין מחמיצין. וי"א דאם מצרף לתוכה מים מחמיצין.

הלכה למעשה

ב. תפוח שריסקו ונתנו בתוך העיסה וחימצה הרי זו אסורה

¹ רמב"ם שם פרק ט הלכה יז יח
² והעשרה עשרונים של מצה עושה מהן שלשים חלות שוות, עשר חלות מכל מין, עשר חלות מאפה תנור, ועשר חלות רקיקים, ועשר חלות מורבכת
³ רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ה הלכה ט
⁴ ובכלל זה יין חלב דבש מי ביצים ושאר משקים כגון דם ושומן וזיעת אדם (וזיעת בהמה וכן מי רגליה י"א שמחמיץ עיי"ש סי' תנג סעי' ז ובמ"ב) כל שאינם מתולדות המים אבל טל ומי רגלים של אדם ומי הפה והאוזן והעין והחוטם של כל בעל חי מחמיצים שהרי הם תולדות המים (מ"ב שם ס"ק א וס"ק יב יג וסי' תסו סעי' ה ומ"ב שם)
⁵ עיי' בב"י סי' תסב שם ובלקוטי הלכות כאן כב ע"א בזבח תודה ד"ה ת"ר שהביאו ג' דעות דעת רש"י בפסחים לו ע"א שמי פירות לחוד אין מחמיצין להיות חמץ גמור אבל הוא חמץ נוקשה ובתערובת מים הוא חמץ גמור ודעת ר"ת שם לה ע"ב בתוד"ה ומי שאינו מחמיץ כלל אבל אם עירב בתוכה מים ממחרת להחמיץ והוא חמץ נוקשה וכן כתב גם כן הרא"ש (סי' יג) וכן כתב הרב המגיד בפרק ה' מחמץ ומצה (ה"ב) בשם רוב המפרשים: ודעת הר"ף שמי פירות אינם מחמיצים כלל ובתערובת מים אינם ממחרת להחמיץ אלא מחמיצים כשאר עיסה ואז הוא חמץ גמור וכן דעת הרמב"ם בפרק ה מחמץ ומצה ה"ב
⁶ ואפילו אם הם מפירות חמוצים (מ"ב שם ס"ק ג)

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

המחמיץ⁷ כלומר דבר איסור שחימץ את ההיתר או תרומה שחימצה את החולין, אוסר⁸ במשהו⁹ אפילו באינו מינו¹⁰, דכיון שהוא גרם להחמיץ את העיסה¹¹ הו"ל כאילו ממשו קיים ולא בטל¹², וכן המתבל שנתן טעם¹³, אף על פי שיש בו פחות מאחד ממאה אוסר כיון שנרגש טעמו ואוסר בכל שהוא¹⁴. הכל לזרים.

וכן דבר המעמיד כגון שהעמיד בחומץ וביין של תרומה אוסר בכל שהוא¹⁵.

לפיכך אם ריסק כלומר שכתש תפוח של תרומה ונתנו לתוך העיסה של חולין, והחמיצה, כל העיסה מדומעת אפי' יש בה יותר מק"א, ואסורה לזרים. ותמכר כולה לכהנים חוץ מדמי התפוח¹⁶. וי"א שדוקא אם עירב בה ג"כ מים אבל מי פירות לבד אין מחמיצין ולא מקרי חימוץ¹⁷.

ודוקא ריסק שנכנס מגוף התפוח לתוך העיסה¹⁸ אבל אם נתן את התפוח סמוך לעיסה, ומריחו החמיצה העיסה ריחא לאו מילתא היא ואינו אלא גרמא ואינו אוסר¹⁹.

⁷ רמב"ם הלכות תרומות פרק טו הלכה ד

⁸ ונחלקו הפוסקים אם הוא דאורייתא או דרבנן. עי' ש"ך יו"ד סי' צ"ח סקכ"ט ובהי' רעק"א שם.

⁹ ואף על גב דכל עיסה שעומדת זמן רב מתחמצת מאליה מ"מ כיון שע"י האיסור ממהר להחמיץ וגם החימוץ משובח יותר מקרי מחמיץ ואוסר.

¹⁰ חזו"א ערלה סי' ה' סק"ב:

¹¹ אבל אם בשאור של תרומה לבדו לא הי' בו כדי להחמיץ רק בצירוף שאור של חולין החמיצו שניהם וכן בתבלין הוי זה וזה גורם ומותר. 'פט"ז ממאכ"א הט"ז וכ"ה בתוספתא דתרומות פ"ה ה"י

¹² עי' משנה ראשונה בשם פר"ח

¹³ אין זה דוקא המרקחות והדברים שריהן טוב כגון הזנגביל והפלפל ודומיהן אלא כל דבר שמתבלין בו התבשיל כגון השומין והבצלים והשמן והחומץ והיין ודומיהן כולן נקראין מתבל כשאדם מתכוין לתבל קדרתו ותבשילו. רבנו בפיה"מ פ"ב דערלה מ"י.

¹⁴ גדולי הקדש ה' חלה סי' שכ"ד סק"א

¹⁵ יו"ד סי' פ"ז סי"א

¹⁶ רדב"ז

¹⁷ כנזכר לעיל ג' דעות, תוס' מנחות נ"ד א' ועי' בפ"י הר"י בן מ"צ הנדמ"ח שפסק כר' יוסי דמותר דק"ל מי פירות אין מחמיצין וכנראה דעתו דמתני' איירי בלא נתן לתוכו מים.

¹⁸ ירו' והביאו הר"ש והרא"ש והתו' במנחות נ"ד א' והרשב"א בתשו' סי' של"ג ובתשו' מהר"ח או"ז סי' ע"ה ובראבי"ה פסחים סי' תס"ח וכ"ג דעת רבנו שהזכיר ריסקו משמע דוקא ריסקו ולא כמש"כ בתוס' אנשי שם דרבנו לא חילק בזה אמנם בסמ"ג ל"ת ע"ט מצאתי גי' אחרת וז"ל וגרסי' בירו' הדא דאת אמר במחמיץ בגופו של תפוח כלומר שכבר נילושה במים ומשים גוף התפוח בתוכו לחמצו אבל במחמיץ במימיו כלומר שכל העיסה נילושה במי התפוח מותר עכ"ל וכונתו משום דמי פירות אין מחמיצין בלא מים.

¹⁹ עי' תשו' מהר"ח או"ז סי' ע"ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

וכן אמר²⁰ העמיד חלב בפגי תאנים של תרומה נאסר. ויש מתירין²¹.

ג. נהי דחמץ גמור לא הוי נוקשה מיהא הוי

כבר התבאר במסכת פסחים דף לה. שאין נקרא²² חמץ בלשון התורה אלא עיסה שנילושה במים, ונתחמצה על ידי שאור או שהניחה בלא עסק עד שנתחמצה מאליה, או אפילו נתחמצה על ידי דבר אחר שאינה מינה, כגון על ידי שמרי יין שנתייבשו השמרים בתנור הרי זה חמץ גמור וחייבין עליו כרת. שנאמר (שמות יב פסוק יט) **כִּי כָּל אֶכָּל מִחֻמֶּצֶת וְנִכְרְתָה וְגו'** ולא נאמר כי כל אוכל חמץ אלא לרבות נתחמצה מחמת דבר אחר.

אבל עיסה שנילושה במי פירות, אפילו שהתה כל היום בלא עסק עד שנתפתה אין זה חמץ, ומותר לאכלה בפסח. אבל אינו יוצא בה ידי חובתו בין בלילה הראשון בין בליל יום טוב שני של גליות, מפני שהיא מצה עשירה, והתורה אמרה "להם עוני". ועוד שאין יוצאין אלא במצה שהיתה יכולה לבא לידי חימוץ, אם לא היה משמרה מחימוץ.

כל המשקין שבעולם שאינן מתולדות המים הם נקראים מי פירות כגון היין ושמרי היין והשמץ ומי תותים ורימונים ושאר כל הפירות, ואפילו משקין שאינם באים מפירות כגון החלב והדבש ומי ביצים וכיוצא בהם, הם בכלל מי פירות לענין זה. ואפילו משקים המוצים כגון מי תפוחים המוצים וכיוצא בהם אם לש בהן עיסה אף על פי שנתחמצה מהם מותרת שאין זה חמץ שאסרה תורה.

²⁰ רדב"ז אך מה שהקשה למה השמיטו רבנו לא הבנתי דאין דרך רבנו להביא מה שלא מבואר בגמ' אך יל"ע דבירו' ספ"ז דשביעית בעי אם העמיד גבינה בשרף פגין של תרומה אם מותר אם השרף נקרא פרי או רק הנאה מהפרי ע"ש ויל"ע למה לא פשיט לה ממתני' דתפוח שריסקו ושמא יש לחלק בין מחמץ למעמיד וצ"ע גם יל"ע מאי מיבעי ל"י שם דאם הפגים הגיעו לעונת המעשרות פשיטא שהם פרי ואם לא הגיעו למה יהו אסורים וצ"ע.

²¹ ע"י חזון נחום ערלה פ"א מ"ז דלגמ' דידן המעמיד בשרף הפגין מותר בתרומה
²² שו"ע ונו"כ או"ח תסב א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

הלש²³ עיסה במי פירות שאינם משבעה משקים²⁴, טוב לעשותה פחות משיעור עשרון, כדי שלא תתחייב בחלה²⁵.

וכל זה מעיקר הדין וכן מנהג הספרדים. אבל כבר נהגו האשכנזים להחמיר²⁶ שלא ללוש אפילו במי פירות בלבד לפי שחוששין שמא נתערב בהם מים כל שהוא. וגם אם עבר ולש אסורים באכילה בפסח. ואין לשנות המנהג אם לא לחולה או לזקן הצריכים לכך. אך אין איסור לשהותם.

אולם זה דוקא כשלא נתערב בהם שום מים בעולם, אבל מי פירות שנתערב בהם מים אפילו כל שהוא הרי אלו מחמיצים ע"י המים שבהם חימוץ גמור שהיבים עליו כרת²⁷. ולא עוד אלא שהם ממהרים להחמיץ העיסה יותר ממים לבדם. אף אם לא שהתה שיעור מיל בלא עסק. ויש דעות בפוסקים²⁸ אם הוא חמץ גמור או חמץ נוקשה²⁹. ואם הרוב מים לכו"ע הוא חמץ גמור וענוש כרת עליו.

²³ שו"ע ונו"כ שם ה

²⁴ סימנם י"ד = יין דבש = שח"ט = שמן חלב מל = ד"ם = דם מים = (רמ"א קנח ד)

²⁵ והמעם שע"י מי פירות אין העיסה מוכשרת לקבל מומאה, ונשארת החלה טהורה ואין לו שום עצה אח"כ מה לעשות בה לשורפה אינו יכול שאין שורפין קדשים טהורים, ולאכלה אינו יכול שרובן טמאי מתים הן. ובשאר ימות השנה יש עצה שיתן בעת הלישה גם מעט מים וממילא הוכשר, אבל עתה לצורך פסח הלא יהיה מי פירות עם מים ואסור ללוש וכנ"ל. לכן העצה שילוש פחות מכשיעור ובדיעבד אם לש כשיעור, יראה ליתן החלה לכהן קטן שלא יצא מומאה מגופו.

²⁶ שחוששין לכתחלה לסברת הני פוסקים דס"ל דמי פירות בלחודיהו ג"כ מחמיצים וממהרין ג"כ להחמיץ. וגם הוששין שמא נתערב בהם מעט מים דלכו"ע מחמיץ. מ"ב שם ס"ק טו

²⁷ אמנם עיין בפוסקים דאיכא פלוגתא בחמץ זו לדעת ר"ת ושו"פ אינו אלא חמץ נוקשה דחמץ גמור אינו אלא ממים בלבד ולדעת הרמב"ם ודעמיה הוא חמץ גמור ועיין בפמ"ג שהסכים דדוקא במיעוט מים אבל אם הרוב מים לכו"ע הוא חמץ גמור וחייב כרת עליה. ביאור הלכה סימן תסב סעיף ב

²⁸ עיין בפוסקים דאיכא פלוגתא בחמץ זו לדעת ר"ת ושו"פ אינו אלא חמץ נוקשה דחמץ גמור אינו אלא ממים בלבד ולדעת הרמב"ם ודעמיה הוא חמץ גמור ועיין בפמ"ג שהסכים דדוקא במיעוט מים אבל אם הרוב מים לכו"ע הוא חמץ גמור וחייב כרת עליה. בה"ל שם ד"ה ממהרים

²⁹ עיין ערוך השולחן העתיד מעשה הקרבנות סי' פה סעי' א שהקשה דלדעת הפוסקים שמי פירות עם מים לא הוי אלא חמץ נוקשה וחמץ נוקשה בפסח אין איסורו אלא מדרבנן כמבואר בטושו"ע או"ח תמב ותסב א"כ היכי משכחת ליה חמץ דאורייתא במנחות הרי בכל מנחה יש לוג שמן לעישרון ואע"ג שמערבים גם מעט מים וכמ"ש רש"י מנחות גז ע"ב ד"ה קפריך מנחת נסכים וז"ל "דבשלמא שאר חימוץ מנחות שאין שמנן מרובה כו' נותנין בהן מים הלכך איתסר בהן חימוץ" עכ"פ כיון שהוי מי פירות במים אינו אלא חמץ נוקשה ודוחק לומר שכל האיסור המוזכר כאן הוא רק למנחת חומא ולחם הפנים שאין בהם שמן וכן דוחק לומר שעיקר הפסוק בא לאסור שלא יחמיץ קודם שמערב השמן שהרי אז אינו מנחה כלל (אמנם עיין מנחת חינוך שם אות ח וז"ל ומ"מ משכחת חמץ גמור בכל המנחות כגון דנתן עליה מים והחמיצה קודם שנתן עליה שמן, או שלקח קצת ממנה בלא שמן רק סולת וחמיצה חמץ גמור, והיינו לאחר שמדדו בעשרון שהיה כלי שרת) ולכן כתב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

לפיכך אסרו חכמים ללוש בהם עיסה לפסח מחימוץ ואם עבר ולש בהם צריך לאפותה מיד, ואם עבר ולא אפה מיד, אסורה באכילה אבל מותרת בהנאה, ומותר לשהות עד אחר הפסח.

אין חילוק בין אם לש עיסה במי פירות שנתערבו בהם מים קודם הלישה, או בשעת הלישה, ובין אם העיסה נילוושה במי פירות בלבד ואח"כ נתערבו בהם מים קודם האפייה, או שנילושה במים לבד ואח"כ נתערבו בה מי פירות קודם האפייה.

עיסה שנילושה במים עם מי פירות אין יוצאין בה ידי חובה אם שמרה מחימוץ ואפאה מיד מפני שהיא מצה עשירה. ואפילו אם נילוושה במים רבים ומעט מי פירות כל שיש בה טעם מי פירות³⁰ הרי היא נקראת מצה עשירה.

הלכתא למשיחא

שאין למדים מנחות מחמץ בפסח אלא שבמנחות אף חמץ נוקשה איסורו מדאורייתא וכ"כ תוס' מנחות נג ע"א ד"ה אלא "ושמא יש שום ייתור בתורה ובמנחות דחמץ נוקשה חשוב חמץ גבייהו" ועיי"ש שהאריך בזה ועיי"ש עוד שכתב על מה דאיתא שם נ"ג ע"א דלר' מאיר דסבירא ליה דעל שיאור לוקין בפסח הוי ג"כ חמץ לענין מנחות ולר' יהודה דאין לוקין לא הוי חמץ דשיאור תלוי במאי דמספקא לן בהולין כג' ע"ב אי הוי חמץ נוקשה או בריה בפני עצמו דאי הוי חמץ נוקשה אסור במנחות כדלעיל ואי הוי בריה בפני עצמו אינו אסור ועפ"ז ביאר דהגמ' מנחות נג ע"א דאמרינן לא תאפה חמץ אלא שיאור ולר' יהודה אינו לוקה היינו אי ס"ל דהוי בריה בפני עצמה אבל אי הוי חמץ נוקשה ודאי שאף שיאור בכלל האיסור ודלא כנוב"י סי' כב שדימה דיני מנחות לדיני חמץ בפסח וכבר השיג עליו החו"ד בספרו מקור חיים סי' תסב ס"ק א ועיין ערוך השולחן העתיד או"ח שם סעי' י אמנם במנחת חינוך שם אות ה כתב דלדעת הר"י פרק אלו עוברין והרמב"ם פ"ה מחמץ ומצה הי"ג, עיין בראשונים (במלחמות ר"פ אלו עוברין וברא"ש שם סי' ו') ובאחרונים (גודע ביהודה קמא או"ח סי' כ"א) שהאריכו בזה, דפוסקים כר' יהודה בשיאור דפטור בהכסיפו פניו. משום ספיקא דהוא ספק חמץ או דהוא בריה בפני עצמו ואינו לא חמץ ולא מצה, א"כ להרי"ף והרמב"ם פטורים כאן בשיאור, ודוקא בהכסיפו פניו, כי אם נעשה כקרני הנבים פוסקים בזה דהוי חמץ גמור, עיין בדבריהם. וחמץ נוקשה אחר בלא שיאור, אם נאמר דחמץ נוקשה אין תלוי בשיאור, עיין אבן העזר או"ח סי' תמ"ב ובפני יהושע בסוגיא שם, תלוי אי פסקינן דנוקשה דאורייתא הוי כאן חמץ להתחייב, ולמאן דאמר נוקשה דרבנן אינו חייב (ועיין תוס' שם נ"ג ע"ב ד"ה אין ותוס' פסחים פרק כל שעה ל"ה ע"ב ד"ה ומי פירות, ובאחרונים (פרי מגדים או"ח משב"ז הקדמה לסי' תס"ז) דמי פירות עם מים הוי נוקשה, ועיין צ"ח (פסחים שם ד"ה אין) ופני יהושע (שם ד"ה אמר וכו') ופרי מגדים (ריש סי' תס"ב במשב"ז). ושער המלך פ"ד מחמץ ומצה הי"ח כתב, דאף דנוקשה דרבנן מכל מקום בנוקשה כזה היינו מי פירות עם מים לכולי עלמא דאורייתא, והביא ראיה מסוגיא זו, ואין להאריך במה שהאריכו הם ז"ל, ומי פירות בלא מים גם כן דעת התוס' במנחות שם כן, עיי"ש) אמנם עיין בביאור הלכה סימן תסב ד"ה ממהרים להחמיץ שכתב בשם הפמ"ג דדוקא במיעוט מים יש סוכרים שהוא חמץ נוקשה אבל אם הרוב מים לכו"ע הוא חמץ גמור וא"כ האיסור המנחות אפשר דאיירי בכה"ג וצ"ע.³⁰ ולדעת שו"ע הגר"ז בטל מי פירות בס' ומותר אפי' לאפות, וכן בכה"ל. אולם בשדי חמד בשם הש"ל³⁰ ומשנה למלך בפ"ה מהל' חו"מ ה"ב, ובשו"ת בית שלמה סי' צ"ד, וחזו"א סי' קכ"א סק"ב ס"ל שאינו בטל דהוי היתר בהיתר ודבר שיש לו מתירים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

ד. מנחת חוטא מגבלה במים וכשרה ... מאי חריבה חריבה משמן

מנחת חוטא³¹ שנתן עליה שמן או על הקומץ שלה נפסלה, גבלה במים וקומץ בשירה³², לא נאמר חריבה אלא משמן.

א. בשר העגל שנתפח ובשר זקנה שנתמעך ... משתערין כמות שהן ... וכן בפיגול וכן בנותר

כזית חלב³³ ודם או גבלה או פגול או נותר וכיוצא בהן שהניחן בחמה ונתמעטו, האוכלו פטור, ואין חייבין עליהן כרת, חזר והניחו בגשמים ונתפחו חזרו לכמות שהיו, בין לטומאה חמורה בין לטומאה קלה, בין לאיסור, וחייבין עליו כרת או מלקות³⁴, היה פחות מכזית מבתחלה ונתפח ועמד על כזית אסור ואין לוקין עליו.

דף נד:

ב. כגון שהיה בו כשיעור וצמק וחזר ותפח ... אין דיחוי באיסורא ... כביצה אוכלין שהניחה בחמה ונתמעטו וכן כזית מן המת כזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ ... הניחו בגשמים ותפחו טמאין וחייבין עליהם משום פיגול ונותר וחלב

³¹ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק יא הלכה י, יד
³² כדרך יצחק בר אבדימי דהש"ס שם י"א א' משמע כוותיה כמו שהעירו התוס' שם נ"ד א' והקשו על הא דרבי אילא ועוד י"ל משום דרב יצחק בר אבדימי הוא מארי דתלמודא יותר מר' אילא לכן פסק כוותיה
³³ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק יד הלכה ד, רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק ד הלכה ה ו
³⁴ וילפינן מינה דאין דיחוי אצל האיסורין. ואיתא נמי בפ' כל המנחות באות מצה (דף נ"ג) אף על גב דאמרינן יש דיחוי אצל המצות. רדב"ז שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

כביצה אוכלין³⁵ טמאים שהניחן בחמה ונתמעטו אינן מטמאים, וכן כזית מן המת או מן הנבילה וכעדשה מן השריץ שהניחן בחמה ונתמעטו טהורין. חזר והניחו בגשמים ונתפחו חזרו לכמות שהיו בשר העגל שנתפה ובשר זקנה שנתמעטה משתעריין כמות שהן.

הלכה למעשה

ג. תורמין תאנים על הגרוגרות במנין

אין תורמין³⁶ אלא מן היפה, ואם אין שם כהן באותו מקום, תורם מן המתקיים אף על פי שיש שם יפה שאינו מתקיים³⁷. שכיון שאינו יכול ליתן לו מיד וצריך להמתין ולהצניענו עד שימצא כהן ויתנו לו, ולכן צריך לתרום מדבר העומד ומתקיים יותר זמן ואפי' אינו יפה כ"כ³⁸ כדי שלא יפסיד הכהן שמא יתקלקל עד שיבא כהן³⁹.

כיצד תורם תאנים על הגרוגרות, ובמקום שאין שם כהן תורם גרוגרות על התאנים⁴⁰.

³⁵ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין שם והלכה ט

³⁶ רמב"ם הלכות תרומות פרק ה הלכה יח

³⁷ כ"כ הרבה זמן כמו אותו שאינו יפה דכיון שיכול להיות שלא יתקיים עד שיבא הכהן הרי טובתו שיתרמו מן המתקיים.

³⁸ משמע דאפי' במקום שספק אם יודמן לו כהן מיד או לא תורם מן המתקיים וכן משמע לשון רש"י והמאירי בברכות ל"ט ב'.

³⁹ ק"ם ועי' בר"י קורקום שהזכיר ג"כ סברא זו ובזה מיושב קו' המשנה ראשונה בפ"ב דתרומות מ"ד

⁴⁰ היינו אם רוצה לתרום מא' מהן על הכל יתרום מן התאנים אבל הרשות בידו לתרום מן הגרוגרות על הגרוגרות ומן התאנים על התאנים. עה"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

במקום שיש כהן זמין⁴¹, תורמין מתאנים⁴² על גרונרות במנין, ולא במדה, כדי שיתן בעין יפה שהתאנים גדולים ונפוחים יותר מן הגרונרות⁴³. וכן הדין בכל פירות המצטמקים⁴⁴.

וכשאינן כהן זמין שאז תורם מגרונרות שהוא מתקיים יותר על התאנים צריך לתרום במדה ולא במנין כדי שיתן בעין יפה מגרונרות.

אבל לא תאנים על גרונרות במדה, ולא גרונרות על התאנים במנין כדי שיתרום לעולם בעין יפה, ובכל אלו אם תרם תרומתו תרומה.

וכ"ז דוקא⁴⁵ בתרו"ג שניתנת באומד אבל במעשרות ובתרומ"ע שאין ניטל באומד רק במדה ובמנין צריך ליתן דוקא במנין ולא במדה כי מעיקר הדין חושבין את הגרונרות כמו שהיו לפני שנצטמקו כיון שיכול לשולקן ולהחזירן לכמות שהיו.

אבל פירות שנצטמקו ואין יכולין לחזור לכמות שהיו ע"י שליכה משערינן כמות שהן עכשיו⁴⁶.

ד. המרבה במעשרות פירותיו מתוקנים ומעשרותיו מקולקלין

כבר התבאר במסכת עירובין דף נ. וקידושין דף נא. שמכיון שנתנתה התורה מדה למעשר אסור להרבות ולא למעט בין במעשר ראשון ובין במעשר שני או במעשר עני⁴⁷ וכן בתרומת מעשר⁴⁸, ולפיכך אין מעשרין באומד⁴⁹ אלא במדה דבר שדרכו למדוד⁵⁰, מודד, ודבר הנשקל, שוקל, ודבר

⁴¹ ר"י קורקוס ורדב"ז.

⁴² רמב"ם הלכות תרומות פרק ה הלכה יח

⁴³ דכלי המחזיק מאה גרונרות לא מחזיק טפי מנ' תאנים, רש"י ורבנו גרשום מנחות נ"ד ב' וצ"ע על הר"י קורקוס שב' שמחזיק ב' שלישים.

⁴⁴ כו"פ פכ"ד

⁴⁵ כו"פ שם דפסק בר' יוסי במנחות נ"ה א' וכ"פ בחזו"א עוקצין סי' ג' סק"ד.

⁴⁶ חזו"א שם.

⁴⁷ תוס' מנחות נ"ד ב' וכן מבואר בשיטה לא נודע למי קדושין נ"א א' לענין מע"ש וה"ה לענין מע"ע

⁴⁸ רמב"ם הלכות תרומות פרק ג הלכה י, שו"ע ונו"כ יו"ד שלא כד

⁴⁹ רמב"ם הלכות מעשר א יד, שו"ע ונו"כ יו"ד שם עו

⁵⁰ וכ"ב הש"ך יו"ד סי' של"א ס"ק ק"ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

שאפשר למנותו, מונה. אם הי' אפשר למנותו ולשוקלו ולמודדו המונה משובח והמודד משובח ממנו והשוקל משובח משניהן⁵¹, וכל המדקדק בשיעור ושוקל משובח. ואפילו בזמן הזה⁵².

והמרבה במעשרות, וכגון⁵³ שהיה לו 79 קילו ונתן 9 קילו הרי פירותיו כלומר 70 הקילו הנותרים מתוקנים, אך מעשרותיו מקולקלין שהטבל מעורב בהן⁵⁴. שהרי רק 7.9 קילו חל עליהם מעשר⁵⁵ ו- 1.1 קילו נשאר טבל במה שהפריש⁵⁶, שלא כיון לפטור זה רק לעשותו מעשר ולא נודע איזה הטבל שם⁵⁷.

ובדיעבד אם עישר מאומד אם כיון להשיעור הרי טוב ואם פחת או הוסיף אסור לכל אדם לאכול את המעשר משום תערובות הטבל עד שיתקנו ממקום אחר על זה לפי החשבון⁵⁸. וי"א שא"צ הלוי להחזיר את השאר לבעלים דמסתמא נתן לו השאר במתנה. וי"א⁵⁹ שאם טעה בדבר מועט בכדי שהדעת טועה הוי כתרם כשיעור, וי"א⁶⁰

⁵¹ שו"ע שם כד

⁵² ברמב"ם תרומות שם ואע"ג דתרומות ומעשרות דרבנן ותרומה בזה"ז סגי בכל שהוא אפ"ה בתרומ"ע צריך שיעור גם בזה"ז הואיל ושיעורה מה"ת בזמן החיוב וכן בחו"ל יש לה שיעור. ביאור הגר"א יו"ד סי' של"א סק"ב וקבד וכתב שם דחד טעמא להו.

⁵³ קונטרס ה' תרו"מ ממרן ז"ל פ"ב אות ב' ופשוט וכן מבואר במאירי בקדושין והראשונים קיצרו בזה היינו דבר שטבול למעש"ר או למע"ש.

⁵⁴ לרש"י קדושין נ"א א' ועירובין נ' א חל המעשר על חלק מכל חטה כמה שצריך ולתוס' שם וכן הסכימו רוב הראשונים חל על חלק מהחטים כגון הפריש ב' סאין במקום סאה א' חל על סאה א' מהן

⁵⁵ שיטה לא נודע למי שם ועי' באפיקי ים ח"א סי' י"ב.

⁵⁶ ולפיו גם בזמן הזה אין להפריש אומד או להרבות במעשרות. דלא כתשו' רדב"ז ח"ב סי' תשל"א שכתב שבזה"ז שבל"ה התרומ"ע טמא ואין ניתן לכהן אין לחוש למרבה במעשרות. דרך אמונה שם צד, וכבר התבאר שכן מוכח מביאור הגר"א

⁵⁷ כמש"כ ריטב"א ומאירי ושיטה לא נודע למי, ואז יהי' כאן מעשר וחולין מעורבין וכן יכול לעשות טבל זה מעשר על מקום אחר ואם בא להפריש מיני' ובי' יקרא שם למעש"ר עשירית בצד צפונה בכל מקום שנשאר הטבל ותרומ"ע יפריש עליו ממקום אחר כדי שהלוי יוכל לאכול אבל לא יוכל לברור חלק א' ולעשותו מעש"ר דשמא זה הוא המעשר ולא הטבל

⁵⁸ הגר"א בשנו"א פאה פ"ה מ"ב ועי' ירו' דמאי פ"ה ה"ב ובחזו"א דמאי סי' ט"ז סק"ו ושם מבואר דתנאי ב"ד הוא בכה"ג שאם הרבה במעשר יהא מעשר מיני' ובי' בצפונה ואם מיעט במעשר יהא מותר של המעשר בצפונה של הכרי ותרומ"ע בצפון צפונה אך רבנו השמיטו ועי' בעה"ש כאן.

⁵⁹ כו"פ פכ"ד וכ"כ התוס' בחד תי' במנחות נ"ד ב' ובגיטין ל"א א' ובבכורות נ"ח ב' וכ"פ מהרש"ל ביש"ש פ"ג דגיטין סי' כ"ה מיהו הר"ש בפ"ק דתרומות מ"ז דחה תי' זה מהא דביצה י"ג ב' וכ"כ הרמב"ן והריטב"א בגיטין ל"א א' והרשב"א והריטב"א בביצה י"ג ב' דלרבנן הוא לעיכובא והפרי"ח כאן נראה דמסכים לדעת התוס' וכן במעשה רוקח [אך ראיתו שהביא עי' במע"א שדהאה] וכ"פ בשע"צ פ"י סי' י"א [אך ראיתו צ"ע עי' מע"א] אבל הגר"א ביו"ד סי' של"א סק"ד נראה דמסכים להר"ש ועי' בשנו"א תרומות פ"ד מ"ו נראה קצת דהלכה כאבא אלעזר ב"ג ולפ"ז אף לכתחלה מותר באומד וצ"ע. דרך אמונה ציון ההלכה תרומות שם קסז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

שאם עישר באומד אפי' טעה הרבה, מעשרותיו מעשר כ"ז שלא הרבה או מיעט במתכוין, ולא כיון לעין יפה דאז הוי מרבה או ממעט במעשר, ואם כיון לעין יפה מהני.

ה. שתרומה גדולה ניטלת באומד ובמחשבה ... תרומת מעשר

כבר התבאר במסכת גיטין דף לא. שאין תורמין⁶¹ תרומה גדולה לא במדה ולא במשקל ולא במנין, לפי שלא נאמר בה שיעור ולפיכך לא ימדוד אורך ורוחב הפירות שמפריש לתרומה, ולא ישקול אותם, ולא ימנה אותם, אלא יתן באומד כלומר שישער שיעור שצריך לתת. אלא אומד ומפריש בדעתו כמו אחד משישים. עין רעה אחד מחמישים עין בינונית אחד מארבעים עין יפה.

אבל מותר לו למדוד ולשקול ולמנות את טבלו ואח"כ מוריד ממנו התרומה באומד, וי"א⁶² שמצוה שימדוד ושקול וימנה את טבלו כדי שיוכל לאמוד אח"כ יפה.

ולא יתרום בסל ובקופה שמדתן ידועה, אפי' אינו⁶³ מיוחד למדה ואינו מכוין כלל למדה רק נוטל בזו משום שיש לו עכשיו כלי זה אפי"ה אסור שהאנשים יאמרו שבמדה הוא תורם כיון שמדתו ידועה

אבל תורם הוא בהן חציין או שלישי, כל שאינו ממלא את המדה, שבזה צריך לשער ואין המדה ידועה, אף על גב דבזה קל לשער כיון שאינו מצומצם לא הוי כתורם במדה, ולא יתרום בסאה חציה שהחציה מדה.

אך תרומת מעשר⁶⁴, מעשר ראשון, מעשר שני, ומעשר עני, אין מפרישין אותם באומד⁶⁵, כמו שהתבאר אלא מודקדק בשיעורה במדה במשקל ובמנין

⁶¹ רמב"ם הלכות תרומות פרק ג הלכה ד

⁶² גר"א בשנו"א פ"א מ"ז דתרומות וכ"כ במשנה ראשונה וכן משמע בביצה כ"ט א' ועי' בתוספתא דתרומות פ"ג ה"ג ועי' ברש"ם תרומות פ"ד ה"ג דמפרש בירו' שאם א' רוצה ליתן יותר מהמדה מותר לו לתרום במדה וצ"ע

⁶³ דרך אמונה שם לט

⁶⁴ רמב"ם שם הלכה י

⁶⁵ ולא קי"ל כאבא אלעזר בן גמלא דאמר כשם שתרומה גדולה ניטלת באומד ובמחשבה כך תרומת מעשר ניטלת באומד ובמחשבה אלא כסתם מתני' המונה משובח. רדב"ז שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ואפילו בזמן הזה, דתרומות ומעשרות דרבנן, שהרי שיעורה מפורש בתורה⁶⁶.

---

⁶⁶ ובדיעבד אם תרם מאומד אם כיון להשיעור הרי טוב, ואם פיהת או הוסיף דינו כמו המרבה במעשרות או הממעט שיתבאר בפ"א ממעשר הי"ד מ"ו וי"א שאם טעה בדבר מועט בכדי שהדעת מועה הוי כתרם כשיעור וי"א שבדיעבד אם תרם באומד אפי' טעה הרבה תרומתו תרומה כ"ז שלא הרבה או מיעט במתכוין ולא כיון לעין יפה דאז הוי מרבה או ממעט במעשרות. דרך אמונה שם פה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

